

КОНСТИТУЦИОННО ПРАВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Преподавател: доц. д-р Наталия Киселова

Асистент: гл. ас. д-р Пламена Пенова

Конспект за изпит

1.	Предмет на конституционното право на Република България. Роля и значение в системата на действащото право.
2.	Източници на конституционното право на Република България. Норми на конституционното право – обща характеристика, особености, класификация.
3.	Конституционни правоотношения – обща характеристика и особености.
4.	Конституционното право като отрасъл и като наука. Конституционноправната наука в Република България.
5.	Конституционализъм. Първи конституции – характеристика. Видове конституции.
6.	Развитие на българския конституционализъм. Търновската конституция от 1879 г. – обща характеристика.
7.	Конституциите от 1947 г. и 1971 г. – общото и особеното в двете конституции.
8.	Конституцията на Република България от 1991 г. – създаване и обща характеристика.
9.	Върховенство на конституцията. Непосредствено действие.
10.	Основни начала на конституцията. Гражданинът, гражданското общество и правовата държава.
11.	Учение за властта. Държавна власт - принципи, източник, субекти, способности за осъществяване. Народен суверенитет. Разделението на властите като теория и като конституционен модел.
12.	Форми на държавно управление и държавно устройство.
13.	Пряко осъществяване на държавната власт – форми. Конституционна и законова уредба.
14.	Политическият плюрализъм – основен конституционен принцип на политическия живот. Статус на партиите и сдруженията на гражданите.
15.	Конституционни основи на икономиката на Република България. Форми на

	собственост. Режи́ми на собственост според Конституцията. Обекти на изключителна държавна собственост. Конституционни основи на правния режим на земята.
16.	Конституционноправен статус на гражданите на Република България. Конституционна основа на статуса на чужденците и лицата без гражданство.
17.	Българско гражданство – определение. Правни последици от наличието на гражданство.
18.	Придобиване и загубване на българско гражданство – условия и способности.
19.	Класификация на основните права и свободи. Лични права и свободи – обща характеристика, видове.
20.	Политически права и свободи - обща характеристика, видове.
21.	Социално-икономически права - обща характеристика, видове.
22.	Основни задължения на гражданите – характеристика. Обвързаност на правата със задълженията.
23.	Конституционни гаранции на основните права и свободи на гражданите. Субекти на особена закрила.
24.	Избирателна система – определение, възникване, развитие. Мажоритарна и пропорционална система. Развитие на избирателната система в Република България. Избирателно законодателство.
25.	Организация и произвеждане на изборите.
26.	Система на държавните органи.
27.	Парламент и парламентаризъм.
28.	Велико народно събрание – орган на учредителната власт, статус, компетентност, ред на дейност, актове.
29.	Народно събрание – обща характеристика, състав, срок на пълномощията, взаимоотношения с другите държавни органи.
30.	Конституиране, организация и ред на дейност на Народното събрание. Заседания, кворум, мнозинства.
31.	Постоянни комисии – видове, компетентност, организация и ред на дейност. Временни комисии. Парламентарни групи.
32.	Народното събрание – орган на законодателната власт. Законодателен процес – фази.
33.	Парламентарен контрол – същност и форми. Правни последици.
34.	Правомощия на Народното събрание – класификация.

35.	Актове на Народното събрание – характеристика, видове. Обнародване.
36.	Същност на политическото представителство. Конституционен статус на народния предствител.
37.	Имунитет и предсрочно прекратяване пълномощията на народния предствител.
38.	Президентът на Република България – характеристика. Вицепрезидент.
39.	Правомощия на Президента. Актове – видове. Укази – характеристика. Приподписване на някои укази – същност и правни последици.
40.	Неотговорност на Президента. Предсрочно прекратяване на пълномощията.
41.	Конституционни основи на организацията на Министерския съвет. Министерският съвет – висш орган на изпълнителната власт. Избор, състав, прекратяване на пълномощията.
42.	Правомощия на Министерския съвет. Актове – видове, правна същност.
43.	Взаимоотношения на Министерския съвет с Народното събрание, Президента, съдебните и местните органи.
44.	Отговорност на Министерския съвет пред Народното събрание- характеристика. Институтът „вот на доверие“ и „вот на недоверие“.
45.	Правен статус на министрите като членове на Министерския съвет и като специализирани изпълнителни органи. Правомощия, актове.
46.	Съдебна власт – понятие, разграничаване от другите власти. Органи на съдебната власт – съдебни, прокурорски и следствени.
47.	Съдилищата – правосъдни органи. Видове съдилища. Система на съдебните органи.
48.	Конституционни принципи на правосъдието.
49.	Върховен касационен съд – организация, компетентност. Взаимоотношения с апелативните съдилища. Актове – правна същност.
50.	Върховен административен съд - организация, компетентност. Актове – правна същност.
51.	Прокуратура - организация и компетентност. Конституционни основи на организацията на следствените органи.
52.	Конституционна уредба на правния статус на съдиите, прокурорите и следователите.
53.	Висш съдебен съвет – организация и компетентност. Инспекторат към ВСС.
54.	Контрол за конституционносъобразност на законите – предназначение, същност, видове.

55.	Конституционен съд – характеристика, конституиране, състав.
56.	Правомощия и ред за разглеждане на конституционните дела.
57.	Актове на Конституционния съд – видове, правна същност и действие.
58.	Правен статус на конституционните съдии. Основания и ред за прекратяване на мандата им.
59.	Местно самоуправление. Административно-териториално деление на Р България.
60.	Общината – основна административно – териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Правен статус на общината. Форми на участие на гражданите в управлението на общината.
61.	Общинският съвет – орган на местното самоуправление. Избор, срок на пълномощията, организация и ред на дейност. Правомощия и актове.
62.	Кметът в системата на местното самоуправление. Избор, компетентност, актове.
63.	Областта като административно – териториална единица. Областен управител – компетентност и актове.

Библиография

Основна:

Конституция на Република България. КОМЕНТАР, изд. Сиела, 1999 г.
Евгени Танчев. Въведение в конституционното право, изд. Сиби, 2004 г.
Стефан Стойчев. Конституционно право (учебник). изд. Сиела, 2002 г.
Емилия Друмева. Конституционно право (учебник). изд. Сиела, 2018 г.
Конституционен съд. ЮРИСПРУДЕНЦИЯ. 1991-1996 и 1997-2005, изд. Отворено общество.
Решения и определения на Конституционния съд в годишен сборник, издаван от Съда до 2018 г.
Конституция на Република България и действащи нормативни актове - източници на Конституционно право, издавани и в Сборници с нормативни актове.
Наред с посочената основна литература, по дисциплината се препоръчва винаги и публикуваното от членовете на катедрата по основни въпроси на лекционния курс, както и текущите решения на КС, промените в нормативната база и актуалните публикации в периодичния научен печат.

Допълнителна:

Белов, М. Българската конституционна идентичност, С., Сиби, 2017.
Белов, М. Гражданското участие в политическия процес. Конституционноправни основи, С., Сиби, 2010.
Танчев, Е., Белов, М. Сравнително конституционно право, С., Сиби, 2009.
Белов, М. Пряка демокрация, С., Сиби, 2009.
Белов, М. Политическите партии и демократичната държава в съвременния немски конституционен модел, С., Сиби, 2007.

Близнашки, Г. Общо учение за конституцията, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2019.

Близнашки, Г. Принципи на парламентарното управление, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1997.

Близнашки, Г. Форма на държавата, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1999.

Вълканов, В., Основните задължения на гражданите в Народна република България, С., Изд. на БАН, 1987.

Вълканов, В., Основните права на гражданите в Народна република България и тяхната правна защита, С., Изд. на БАН, 1990.

Друмев, Е., Цв. Каменова, Права на човека, Пловдив, „П. Хилендарски“, 2000.

Киров, Пл., Конституиране на представителното управление в България, С., Сиела, 2015.

Киров, Ст., Кратък курс по Българско конституционно право, ч. I. С., 1918.

Киров, Ст., Кратък курс по Българско конституционно право, ч. II. Правата на българските граждани, С., 1920.

Киров, Ст., Правата на българските граждани, С., печатница Книпеграф, 1942.

Неновски, Н., Относно основанията на спора за конституционност по чл. 149, ал. 1, точка 5 от Конституцията. // - В: Правна мисъл, 1992, № 4.

Неновски, Н., Права на човека и права на гражданина (Към въпроса за съдържанието на понятията). // - В: Правна мисъл, 1993, № 3.

Неновски, Н., Правата на човека. Общотеоретични въпроси, С., ИК Юриспрес, 1994.

Танчев, Е. (автор и съст.), Основни права на човека, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2002.

Баламезов, Ст., Конституционно право. Част трета, С., Софи-Р, 1993.

Владикин, Л. История на Търновската конституция, С., Народна култура, 1994.

Вълканов, В., Българското гражданство, С., Изд. на БАН, 1978.

Голева, П., Каменова, Цв., Стойчев Кр., Юридически лица с нестопанска цел, С., Български център за нестопанско право и Институт за правни науки при БАН, 2003.

Илиев, П. Конституционноправни аспекти на правото на собственост в контекста на юриспруденцията на българския Конституционен съд. –В: Пламен Киров (съст.) Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014.

Карагъзова-Финкова, М. Американският и европейският модел на съдебен контрол за конституционност. С., Албо, 1995.

Карагъзова-Финкова, М. Конституционните юрисдикции в новите демокрации от Европейския съюз. С., Софи-Р, 2009.

Карагъзова-Финкова, М. Конституционното правосъдие и демократичните ценности (Развитие на взаимодействието между съдилищата с конституционни функции и парламентите). –В: Пламен Киров (съст.), Конституционни изследвания 2014-2015 г. 25 години демократична трансформация в Република България, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2017.

Карагъзова-Финкова, М. Относно конституционните гаранции за активно включване на съдилищата в конституционното правосъдие. - В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014.

Киселова, Н. Политическите права на българските граждани и гаранции за защитата им. - В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014.

Киселова, Н. Същност на политически права. – В: Пламен Киров (съст.) Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014.

Киселова, Н. Политически права на българските граждани. Сиела, С., 2017.

Киров, Пл., Върху правото на мнение. // - В: Конституционни изследвания 2012 – 2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Киров, Пл., Демократични стандарти за функциониране на избирателните системи. // - В: Конституционни изследвания 2010-2011 г. Двадесет години от приемането на четвъртата българска Конституция – конституционен консенсус и конституционни конфликти, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Киров, Пл., За допустимите граници на разширяването на избирателното право. // – В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Киров, Пл., Избирателна система и политическа стабилност. // - В: Съвременно право, 2002, № 6.

Киров, Пл., Конституционна недопустимост на дискриминацията. - В: Пламен Киров (съст.) Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014.

Киров, Пл., Конституционноправни проблеми на електронното гласуване. // - В: Конституционни изследвания 2010-2011 г. Двадесет години от приемането на четвъртата българска Конституция – конституционен консенсус и конституционни конфликти, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Киров, Пл., Принцип за уседналост в контекста на скритата ревизия на Конституцията. // - В: Конституционни изследвания 2010-2011 г. Двадесет години от приемането на четвъртата българска Конституция – конституционен консенсус и конституционни конфликти, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Колев, О., Правният режим на членството в политическа партия като гаранция за демокрация. // –В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Кузманова, Н., Наказателноправна защита на политическите права на гражданите, С., Сиела, 2015.

Матеева, Ю., Престъпления против политическите права на гражданите, В., ВСУ „Ч. Храбър“, 2011.

Милюков, П., Българската конституция, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2009.

Мирски, Кр. Ив., Демократията и Декларацията за правата и длъжностите на човека и гражданина, Варна, К. Николов, 1898.

Михайлова, М. Правно положение на личността при социализма, С., 1972.

Монтескьо, Ш., За духа на законите, С., Наука и изкуство, 1984.

Муф, Ш., Демократическият парадокс, С., Изток-Запад, 2013.

Начева, Сн., Конституционната цивилизация и българският конституционализъм, ч. 1, С., Сиби, 2004.

Начева, Сн. Правозащитната функция в Конституцията от 1991 г. и предизвикателствата пред съвременния конституционализъм. –В: 130 години български конституционализъм – проблеми и тенденции. Втори том, София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2009.

Пенова, П. Конституционни гаранции на правото на местно самоуправление. – В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправни защита на основните права и свободи, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Танчев, Е., Въведение в конституционното право, ч. 1, С., Сиби, 2003.

Танчев, Е., Вътрешнопартийната демокрация. - В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправни защита на основните права и свободи, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014.

Танчев, Е., Международни и европейски правни стандарти на принципите на демократичните избори. - В: 120 български конституционализъм – проблеми и тенденции, т. 2, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2009.

Танчев, Е., Политическите права на гражданите в конституционализма на САЩ, С., Изд. на БЗНС, 1989.

Танчев, Е. Функциите на Конституционния съд и пряката конституционна жалба в контекста на контрола за конституционност. – В: Конституционни изследвания 2014-2015 г. 25 години демократична трансформация в Република България, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2017.

Цанков, В., Българското гражданство. Материалноправни и процесуални аспекти, С., Агато, 2000.

Дата: септември 2020 г.

Съставил: доц. Д-р Наталия Киселова